

СПОЈ ИСТОРИЈСКОГ И МУЗИЧКО-ПЕДАГОШКОГ ПРИСТУПА У КОНТЕКСТУ ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНОСТИ СРПСКЕ МУЗИЧКЕ ПЕДАГОГИЈЕ

Јелена Дубљевић

Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду, Србија

jdubljevic@yahoo.com

DOI: 10.5937/PFSU25001D

Сажетак

Сагледавање развоја српске музичке педагогије подразумева спој историјског и музичко-педагошког приступа, који је у мањој или већој мери могуће пратити у докторским дисертацијама, магистарским тезама, научним монографијама или научним чланцима. У зависности од тога да ли је реч о макро или микро форми, предмету истраживања, коришћеним изворима, начину повезивања, карактеру текста или коришћењу поступака и учинка других наука, направљена је класификација и систематизација радова у односу на побројане параметре. Такође, извршен је избор публикација чије су теме везане за област методике наставе солфеђа, односно методике општег музичког образовања. Интердисциплинарност је остварена на више различитих нивоа захваљујући споју историјског и музичко-педагошког приступа.

Кључне речи: српска музичка педагогија, интердисциплинарност, историјски приступ, музичко-педагошки приступ

Увод

Средином осамдесетих година прошлог века отпочео је интензивнији процес истраживања историје српске музичке педагогије од стране многих истраживача (Vasiljević, 1986; Hrpka, 1986; 1990; Protić, 1991; Karan, 1993; Jović, 1994; 1996). Иако је предмет истраживања био различит, коначни исход обухватао је откривање чињеница везаних за одређени период, личност, наставни предмет, уџбеничку и додатну литературу или појам из ближе или даље прошлости, у контексту музичког образовања у Србији. С тим у вези, докторске дисертације, магистарски радови, као и чланци у зборницима радова и научним часописима, пружају базу за проучавање степена заступљености историјског и музичко-педагошког приступа у контексту интердисциплинарности српске музичке педагогије. У зависности од тога шта се налази у средишту интересовања истраживача, издвојила су се два смера проучавања историјских примарних и секундарних извора. С једне стране, постоје радови везани за истраживања у области методике општег музичког образовања, а са друге стране, публикације у којима централно место заузимају теме из области методике наставе солфеђа.

Систематизација радова у којима је остварен спој историјског и музичко-педагошког приступа може се извршити на више начина. Први се односи на макро и микро структуру/форму, други на предмет истраживања, трећи на изворе, четврти на начин повезивања, пети на карактер текста у односу на место налажења у оквиру веће или мање целине, а шести на коришћење поступака и учинка других наука.

Први параметар класификације

Први параметар систематизације радова у којима је остварен спој историјског и музичко-педагошког приступа, у најширем контексту односи се на макро и микро структуру, односно форму. Под макро структуром/формом подразумевају се радови који су по обиму скоро у целини или већим делом засновани на историјском методу, као што су докторске дисертације и магистарски радови из области музичке педагогије, а под микро структуром/формом подразумевају се радови мањег обима, као што су научни чланци. С тим у вези, према др Ивани Дробни, аутору приказа шест докторских дисертација из области музичке педагогије (Drobni, 2010), докторат Зориславе Васиљевић *Problemi muzičke kulture i obrazovanja od Milovuka do Mokranjca* представља историјску студију. Васиљевићева је 1986. године трасирала пут даљим истраживањима обрадивши период од непуних шест деценија, период када су деловала два српска великана – Милан Миловук, диригент, музички педагог и писац инструктивне литературе и Стеван Стојановић Мокрањец, композитор, диригент и музички педагог. Као пример микро структуре може послужити поменути чланак др Иване Дробни у коме је дат историјски приказ дисертација према времену њиховог настанка, и чији су предмети истраживања везани за историју музичке педагогије. У фигуративном смислу, може се говорити о постојању историје унутар историје.

Други параметар класификације

Следећи ниво систематизације радова односи се на параметар који представља предмет истраживања. У зависности од тога шта је предмет истраживања на макро плану издвајају се следеће потподеле, односно тематске области: опште прилике (социолошки аспект) и развој музичке педагогије (Vasiljević, 1986), делатност музичких прегалаца – педагошки и стваралачки опус (Каран, 2015а; Тодоровић, 2022), предшколско музичко васпитање (Соколовић Игњачевић, 2019), наставни предмет у контексту историјског развоја (Protić, 1991; Мандић 2007; Ђурђановић, 2014), музичка писменост у оквиру које се извајају: педагошко-дидактички принципи наставе музичке писмености (Тракиловић, 1999), коаптација смерова поставки елементарне музичке писмености у музичком образовању (Drobni, 2005), интеграција традиционалног и класичног система почетног музичког описмењавања у настави музичког образовања (Јовић-Милетић, 2011; 2018),

као и компаративна методологија наставе музичке писмености и почетног читања и писања (Стојановић, 2001). Такође, одређена метода може бити предмет проучавања, као што су на пример Функционална метода Миодрага Васиљевића и њена примењивост (Јовић, 1996), анализа образовних софтвера са становишта комбиновано-функционалне методе Зориславе Васиљевић (Павловић, 2018), али исто тако и васпитно-образовна метода Марије Монтесори са применом основних принципа у настави солфеђа (Парезановић, 2016а). Предложена су и два образовна модела: образовање музиком (Ивановић, 2008) и модел почетне наставе солфеђа у раду са слепом и слабовидом децом (Марковић, 2015).

Поред тога, обухваћени су и чиниоци ефикасног управљања разредом у настави музике у основној школи (Стефановић, 2016). Известан број радова посвећен је анализи уџбеничке и инструктивне литературе на различите начине кроз: призму одређене методе (Јовић, 1994), морфолошки прилаз (Karan, 1993), корелацију наставе солфеђа са инструменталном, хорском, наставом камерне музике или контрапункта (Кршић, 2007; Matorkić, 1986; Aranicki, 2002; Radojević, 2006), улогу уџбеника у процесу музичког описмењавања (Стојановић, 2017), функционалност уџбеничког комплета у развоју вокалних способности ученика (Стошић, 2015), анализу уџбеничке литературе наставе певања у основним школама (Радовић, 2000), анализу српске и иностране литературе и примену у педагогији солфеђа (Нрпка, 1986; 1990; 2001), развој музичког слуха кроз дословни паралелизам у опажању и извођењу проширено тоналне и атоналне музике засноване на стваралаштву српских композитора и могућности примене њихових остварења у педагогији солфеђа (Бечанин, 2016), као и интонативну проблематику савремене мелодике у настави солфеђа (Milanković, 1979) и саморегулисано вежбање (Јовић, 2021). Предмет истраживања може бити и одређени појам – српска народна песма, музичка форма, акценат, грешка/инерција слуха, информационо-комуникациона технологија или оцена. С тим у вези, у оквиру српске музичке педагогије изучавани су апликативност српске народне песме у контексту очувања музичке традиције, културе сећања и примене у музичкој педагогији (Бранковић, 2022δ), музичка форма у контексту општег музичког образовања (Вујошевић, 2016), улога акцента у рецепцији и репродукцији музике у контексту соло песама српских композитора и њихова примена у настави солфеђа (Петровић, 2010), грешка или инерција слуха приликом опажања и препознавања звука (Бечанин, 2005а), могућност примене информационо-комуникационе технологије у настави музичког описмењавања (Павловић, 2018), као и питање оправданости примене нумеричког оцењивања у музичком образовању (Седлар, 2004).

У зависности од тога шта је предмет истраживања на микро плану издвајају се многобројне и различите тематске области од којих је, за потребе овог рада направљен избор. Као и на макро плану, постоји сличност са појединим тематским садржајима који се односе на употребу Васиљевићеве методе (Никшић & Чекић, 2023), Монтесори методе (Парезановић, 2012; Парезановић & Тодоровић, 2013), традиционалне (Кодела, 2013), односно народне песме (Karan, 2000; Филиповић,

2013; Бранковић, 2020; 2022а; Branković, 2023; Бранковић & Каран, 2020; Стошић, 2020), рачунарске технике (Павловић, 2010; Николић, 2012), или се односе на наставни предмет (Дубљевић, 2010), анализу литературе за нотно певање (Каран, 2003; Каран, 2005; Дробни, 2006; Стојановић, 2006; Трговац Дедеић, 2015), као и на примену иностраних искуства у српској педагогији солфеђа (Хрпка Вешковац & Дробни, 2020). Већи број чланака базиран је на српском фолклору са широким дијапазоном интересовања, почевши од ортогенезе хоризонталне компоненте народне музичке целине са аспекта музичког описмењавања (Милетић, 2017), српске народне тоналности (Милетић, 2019), преко наставе ритма на националним основама (Срдић, 2012), поставке метаритма (Срдић, 2013), до елемената српског музичког фолклора у етидама за солфеђо др Зориславе М. Васиљевић (Дробни, 2017). Одређени број радова посвећен је типологији мелодијских етида (Дробни, 2019), понуђеној систематизацији врста диктата (Беочанин-Мијановић, 2013; Беочанин, 2020; Ерак, 2023), инструктивних примера (Dubljević & Vojkić, 2023), или дипломских радова (Petrović, 2003), као и библиографији радова из историје српске музичке педагогије (Каран & Дробни, 2008). Предмет истраживања исказан је и кроз корелацију наставе музичке културе и историје (Павловић, 2019) и примену комбиновано-функционалне методе Зориславе Васиљевић (Дробни, 2020). Заступљени су и појмови као што су: инклузивно образовање (Марковић, 2012), катедра (Тодоровић, 2017; 2020), солфеђо (Дубљевић, 2008; 2010), циљ и задатак (Каран & Дубљевић, 2020), захтев (наставни програм – Цицовић Сарајлић & Павловић, 2016; Дубљевић & Војкић, 2018), дечја песма (примена – Дубљевић & Дубљевић, 2012; Дубљевић & Војкић, 2020; Парезановић 2020а), вишегласје (заступљеност – Дубљевић & Војкић, 2014), субдоминанта (Веочанин, 2003) и тако даље.

Трећи параметар класификације

Трећи параметар класификације односи се на историјске изворе који могу бити примарни и секундарни, материјални и наративни (писани, усмени и аудио-визуелни). Примарне или прворазредне изворе у односу на догађај и у односу према истраживачу, по др Чедомиру Антићу „написали су непосредни очевици догађаја“ (Антић, 2017: 109) и они су „настали најближе догађају који је предмет истраживања“ (Исто). Секундарни извори су посредна сведочанства. За изворе који су коришћени приликом изучавања историје српске музичке педагогије може се рећи да су у највећој мери примарни и писани. Они обухватају: архивску грађу похрањену у институционалним (Архив Србије, Архив Министарства просвете, Историјски архив Београда, архив опште службе и студентског реферата ФМУ, Архив Југославије, Архив САНУ, разни библиотечки фондови) или персоналним архивима (Милоје Милојевић, Владимир Ђорђевић, Стана Ђурић Клајн, Боривоје Поповић, Миодраг Васиљевић, Зорислава Васиљевић); разна акта, штампана правила и наставне програме; објављене уџбенике, додатну литературу, књиге и музикалије произашле из пера аутора који су директно или посредно били предмет

истраживања. С обзиром на то да се у већини случајева приликом истраживања комбинују различите врсте извора, немогуће је направити стриктну класификацију, већ она подразумева различите подваријанте у оквиру глобалне слике. У секундарне изворе спадају споменице, монографије, критике, односно све што је написано или објављено, према речима др Здравка Делетића, „preko kasnijih prepisa ili obrade u raznim drugim spisima ili literaturi“ (Deletić, 2017: 112).

У проучавању историје српске музичке педагогије користе се и усмени извори који су више заступљени на микро плану, односно у виду чланка (Тодоровић, 2019; Dubljević & Vojkić, 2017; Каран, 2006; Парезановић 2020δ; 2024а; 2024δ; Петровић, 2024) или представљају прилог у оквиру докторске дисертације (Vasiljević, 1986). Према речима др Чедомира Антића реч је о такозваној усменој историји остваре-ној кроз истраживачки интервју (Антић, 2017: 118) који су спровеле др Зорислава Васиљевић везано за наставу Стевана Стојановића Мокрањца и др Драгана Тодоровић за живот и рад професора Боривоја Поповића. Јелена Дубљевић и Љиљана Војкић део интервјуа интегрисале су у биографске податке професорке Мирославе Васиљевић Дробни, док је др Гордана Каран написала биографију музичког педагога Марије Савић. Као аудио извор најчешће се користе снимци извођења који су похрањени у фоно архивима.

Четврти параметар класификације

Четврти параметар класификације тиче се типа структуре. Према др Чедомиру Антићу „Историографска дела по правилу у основи могу имати два основна типа структуре: хронолошки и методолошки“ (Антић, 2017: 164). У зависности од тога да ли у раду преовладава хронолошки, методолошки/феноменолошки или комбинација оба приступа, у оквиру радова у којима се обрађује историја српске музичке педагогије, могу се разликовати различити начини презентовања грађе почевши од информативног (Мандић, 2010; Дубљевић & Војкић, 2018; Drobni, 2010), преко информативно-интерпретативног (Hrpka, 1986; 1990; Ђурђановић, 2014; Стошић, 2015; Парезановић 2016δ; Каран & Дубљевић, 2020; Бранковић, 2022δ; Пиндовић, 2022) до узрочно-последичног типа (Vasiljević, 1986; Protić, 1991; Стојановић, 2001; Каран 2010; Јовић-Милетић 2008; 2011; Тодоровић, 2022).

Пети параметар класификације

Пети параметар класификације уско је повезан са четвртим параметром. Према речима др Марије Клеут „коме год правцу у историографији припадао, историчар би требало да свој рад представи у три целине: уводу, разради истраживаног феномена (средишњој синтези) и закључку“ (према Антић, 2017: 163). У вези са тим, у оквиру музичко-педагошких радова разликују се три типа излагања – уводни, развојни и закључни, који су углавном просторно лоцирани на увод, средишњи део и закључак.

Поред тога, посматрано и на макро и на микро плану, све већи број радова садржи педагошко истраживање, односно емпиријски део рада у функцији практичне примене и провере постављених хипотеза. Реализација се углавном одвија преко анкетног упитника (Седлар, 2004; Вујошевић, 2016; Бранковић, 2022б), а ређе кроз експерименталну наставу, двоструку евалуацију ефеката експеримента, затим фокус групе (Парезановић, 2016а), слушне тестове (Вујошевић, 2016; Беочанин 2016), посебно примењено педагошко истраживање (Јовић-Милетић, 2011) и евалуацију софтвера (Павловић, 2018).

Шести параметар класификације

Још један вид систематизације, који је садржан у опису историјског метода, дао је др Андреј Митровић, дописни члан САНУ. Он наводи основе изграђеног научног метода који подразумева: грађу (историјски извори); егзактну основу (чињенице, судови и закључци); нужност коришћења поступцима и учинцима других наука; поставку, тумачења и објашњења; изношење резултата првенствено посредством речи усмено и писмено (према Танчић, 2010: 187). Везано за коришћење поступака и учинка других наука, за два музичко-педагошка рада може се рећи да садрже елементе просопографије, под којом се подразумева проучавање биографија појединаца. Према историчару др Чедомиру Антићу, просопографија спада у помоћне историјске науке које су неопходне историчарима у процесу критике извора (Антић, 2017: 26). С тим и вези, у докторским дисертацијама др Гордане Каран и др Драгане Тодоровић оживљени су лик и портрет др Милоја Милојевића, композитора, музиколога, музичког критичара и педагога и Боривоја Поповића, диригента, музичког педагога и писца инструктивне литературе, у контексту њихове полиматске личности.

Закључак

Шест параметара класификације који су примењени на одабраним радовима, указују на чињеницу да у области српске музичке педагогије постоји велики број најпре ауторских, али и коауторских остварења у којима је у мањој или већој мери заступљено прожимање два анализирана приступа. Спој историјског и музичко-педагошког приступа у контексту интердисциплинарности српске музичке педагогије остварен је на више нивоа, почевши од различитих наставних области и форме. Највише је условљен предметом истраживања који је у уској вези са историјским изворима, типом структуре и излагања, што у неким случајевима захтева и постојање истраживачког пројекта, као и нужност коришћења поступака и учинка других наука.

Референце

- Антић, Чедомир (2017). *Увод у историјске студије*. Београд: Завод за уџбенике.
- Aranicki, Vera (2002). *Korelacija nastave kamerne muzike sa nastavom solfeđa*. Magistarski rad odbranjen na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu.
- Beočanin, Jelena (2003). Slovo o subdominanti. U: Vera Milanković (ur.), *Zbornik radova Petog pedagoškog foruma* (str. 66–73). Beograd: Fakultet muzičke umetnosti.
- Беочанин, Јелена (2005а). *Између ирешке и инерције слуха приликом ојажања и прејознавања звука*. Магистарски рад одбрањен на Факултету музичке уметности у Београду.
- Беочанин-Мијановић, Јелена (2005б). Појам инерције слуха. *Наслеђе: часопис за књижевност, уметност и културу*, 3, 139–149.
- Беочанин-Мијановић, Јелена (2013). Класификација музичких диктата. *Методичка пракса*, 4, 561–572.
- Беочанин, Јелена (2016). *Развој музичког слуха кроз дословни паралелизам у ојажању и извођењу проширено-тоналне и атоналне музике српских композитора у оквиру програма наставе солфеђа*. Докторска дисертација одбрањена на Факултету музичке уметности у Београду.
- Беочанин, Јелена (2020). Ритмички диктати: варијанте и њихова целисходност. У: Гордана Грујић (ур.), *Владо С. Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог, Традиција као инспирација – Тематски зборник са научној скупштини 2019. године* (стр. 355–370). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.
- Бранковић, Александра (2020). Српска народна песма у методичком приступу настави почетног музичког описмењавања др Зориславе Васиљевић. У: Гордана Грујић (ур.), *Владо С. Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог, Традиција као инспирација – Тематски зборник са научној скупштини 2019. године* (стр. 297–306). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.
- Бранковић, Александра (2022а). Полифункционалност српске народне песме у почетном описмењавању у настави солфеђа. У: Гордана Грујић & Саша Павловић (ур.), *Владо С. Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог, Традиција као инспирација – Тематски зборник са научној скупштини 2021. године* (стр. 78–85). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.
- Бранковић, Александра (2022б). *Аутиентичност народне песме у настави почетног музичког описмењавања у Србији током 20. века*. Докторска дисертација одбрањена на Факултету музичке уметности у Београду.
- Branković, Aleksandra (2023). Upotreba srpske narodne pesme u početnom muzičkom opismenjavanju u nastavi solfeđa. U: Jelena Martinović-Bogojević & Vedrana Marković (ur.), *Zbornik radova s Drugog međunarodnog simpozijuma iz oblasti muzičke pedagogije, Muzička pedagogija izazov, inspiracija i kreacija* (str. 135–144). Cetinje: Univerzitet Crne Gore, Muzička akademija.
- Бранковић, Александра & Каран, Гордана (2020). Народна песма као кодирана основа музичке писмености у контексту културе памћења. У: Гордана Грујић (ур.), *Владо С. Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог, Традиција као инспирација – Тематски зборник са научној скупштини 2019. године* (стр. 307–318). Бања Лука: Академија умјетности

Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и уметности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Vasiljević, Zorislava (1986). *Problemi muzičke kulture i obrazovanja od Milovuka do Mokranjca*. Doktorska disertacija odbranjena na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu.

Vujović, Ida & Beočanin-Mijanović, Jelena. (2012). From Textbook, through Practicum, to Handbook for Teachers: Solfege Books in Serbia. *Dutch Journal of Music Theory (Tijdschrift voor Muziektheorie)*, 17 (3), 168–180.

Вујошевић, Невена (2016). *Музичка форма у контексту ошмић музичког образовања – перцепција, организација музичке целине, методика*. Докторска дисертација одбрањена на Факултету музичке уметности у Београду.

Гавриловић, Марина (2003). *Примена духовне музике Симеона Стојановића Мокрањца у настави солфеџа током целокупног школовања*. Магистарски рад одбрањен на Факултету музичке уметности у Београду.

Дабић, Сандра (2005). Утицај нумеричког оцењивања на развој ученика у наставном процесу. *Наслеђе: часопис за књижевност, уметност и културу*, 3, 129–138.

Delečić, Zdravko (2017). *Metodologija istorijskih istraživanja*. Podgorica: Crnogorska akademija nauka i umjetnosti.

Drobni, Ivana (2004). Miodrag A. Vasiljević, reformator metodologije početnog muzičkog opismenjavanja. U: Gordana Karan (ur.), *Zbornik VI pedagoškog foruma* (str. 29–36). Beograd: Fakultet muzičke umetnosti.

Drobni, Ivana (2005). *Koaptacija smerova postavki elementarne muzičke pismenosti u muzičkom obrazovanju, od specifičnih stručnih problema do pragmatičnih rešenja*. Doktorska disertacija odbranjena na Pedagoškom fakultetu u Bjeljini.

Дробни, Ивана (2006). Уџбеници за нотну певање и солфеџо Миодрага А. Васиљевића. У: Љубинковић, Ненад & Васиљевић, Зорислава (ур.) *Миодраг А. Васиљевић – животи и дело, Зборник радова са окупљања скупа одржаног октобра 2003. године* (стр. 141–150). Београд: Институт за књижевност и уметност, Удружење грађана „Миодраг А. Васиљевић“.

Дробни, Ивана (2008). *Методичке основе вокално-инструменталне наставе*. Београд: Завод за уџбенике.

Drobni, Ivana (2010). Doktorske disertacije iz oblasti muzičke pedagogije. *Pedagogija*, 1, 26–39.

Дробни, Ивана (2017). Елементи српског музичког фолклора у етидама за солфеџо др Зориславе М. Васиљевић. У: Соња Маринковић, Санда Додик & Драгица Панић Кашански (ур.), *Владо С. Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог, Традиција као инспирација – Тематски зборник са научног скупа 2016. године* (стр. 634–643). Бања Лука: Академија уметности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и уметности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Дробни, Ивана (2019). Типологија мелодијских етида Зориславе М. Васиљевић. У: Соња Маринковић, Санда Додик & Драгица Панић Кашански (ур.), *Владо С. Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог, Традиција као инспирација – Тематски зборник са научног скупа 2017. године* (стр. 86–95). Бања Лука: Академија уметности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и уметности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Дробни, Ивана (ур.) (2020). *Зорислава М. Васиљевић – животи и дело, Тематски зборник са научне конференције одржане 8–9. новембра 2019. године*. Београд: Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности.

Дубљевић, Јелена (2008). Тумачење и употреба појма солфеђо. У: Гордана Каран (ур.), *Зборник X њедајошкој форуму, Покрећ у музичким и сценским уметностима* (стр. 93–104). Београд: Факултет музичке уметности.

Дубљевић, Јелена (2010). Солфеђо као предмет у првим музичким школама у Србији. У: Соња Маринковић & Санда Додик (ур.), *Зборник радова научној скупи Владо Милошевић: етномузиколој, композицијор и њедајој, Традиција као инспирација* (стр. 93–104). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Музиколошко друштво Републике Српске.

Дубљевић, Јелена & Дубљевић, Љиљана (2012). Примена дечјих песама српских аутора у настави солфеђа. У: Соња Маринковић & Санда Додик (ур.), *Зборник радова научној скупи Владо Милошевић: етномузиколој, композицијор и њедајој, Традиција као инспирација* (стр. 630–643). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Музиколошко друштво Републике Српске.

Дубљевић, Јелена & Војкић, Љиљана (2014). Заступљеност вишегласја у литератури за солфеђо од друге половине XX века до прве деценије XXI века. У: Соња Маринковић, Санда Додик & Ана Петров (ур.), *Зборник радова научној скупи Владо Милошевић: етномузиколој, композицијор и њедајој, Традиција као инспирација – Тематски зборник* (стр. 527–542). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Dubljević, Jelena & Vojkić, Ljiljana (2017). Tragom muzičke pedagogije u Srbiji – Miroslava Vasiljević-Drobni. У: Соња Маринковић, Санда Додик & Драгица Панић Кашански (ур.), *Владо С. Милошевић: етномузиколој, композицијор и њедајој, Традиција као инспирација – Тематски зборник са научној скупи 2016. године* (стр. 422–432). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Дубљевић, Јелена & Војкић, Љиљана (2018). Захтеви у наставним програмима за предмет солфеђо у основној музичкој школи. У: Драгана Цицковић Сарајлић, Вера Обрадовић & Петар Ђуза (ур.), *Тематски зборник међународној значаја Традиционално и савремено у уметности и образовању* (стр. 415–427). Косовска Митровица – Звечан: Факултет уметности Универзитета у Приштини.

Дубљевић, Јелена & Војкић, Љиљана (2020). Употреба песама, примера из музичке литературе и инструктивних примера у приручницима за наставу ритма за основну музичку школу у Србији (1983–2015). У: Гордана Грујић (ур.), *Владо С. Милошевић: етномузиколој, композицијор и њедајој, Традиција као инспирација – Тематски зборник са научној скупи 2019. године* (стр. 319–329). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Dubljević, Jelena & Vojkić, Ljiljana (2023). Predlog klasifikacije instruktivnih primera u literaturi za nastavu solfeđa u Srbiji u odnosu na izvor njihove inspiracije. У: Jelena Martinović-Bogojević & Vedrana Marković (ur.), *Zbornik radova s Drugog međunarodnog simpozijuma iz oblasti muzičke pedagogije, Muzička pedagogija izazov, inspiracija i kreacija* (str. 156–185). Cetinje: Univerzitet Crne Gore, Muzička akademija.

Ђурђановић, Миомира (2014). *Настава музике у Србији у 19. и 20. веку*. Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет уметности.

Erak, Dušan (2023). Ritmički diktat u priručnicima srpskih autora primjenjivanim u osnovnim muzičkim školama u Bosni i Hercegovini (1945–2007). У: Jelena Martinović-Bogojević & Vedrana

Marković (ur.), *Zbornik radova s Drugog međunarodnog simpozijuma iz oblasti muzičke pedagogije, Muzička pedagogija izazov, inspiracija i kreacija* (str. 186–197). Cetinje: Univerzitet Crne Gore, Muzička akademija.

Ivanović, Nada (2008). *Образовање музиком – предлог образовног модела кроз медијум музике*. Докtorsка дисертација одбранјена на Факултету музичке уметности у Београду.

Jović, Aleksandra (1994). *Анализа „Интонације“ Мiodрага А. Вasiljeвића са посебним освртом на мелодијске примере*. Први део магистарског рада одбранјен на Факултету музичке уметности у Београду.

Jović, Aleksandra (1996). *Функционална метода Мiodрага А. Вasiljeвића и њена применљивост данас*. Магистарски рад одбранјен на Факултету музичке уметности у Београду.

Јовић-Милетић, Александра (2008). *Тонске основе српској музичкој наслеђа*. Књажевац: „Нота“.

Јовић-Милетић, Александра (2010). Улога разумевања базичног тоналног језгра при интерпретацији музичке целине – рад са народним тоналним основама у наставној пракси. У: Гордана Каран (ур.), *Зборник XII Педагошкој форуму, Покрећ у сценским уметностима* (стр. 223–233). Београд: Факултет музичке уметности.

Јовић-Милетић, Александра (2011). *Почетно музичко описивање на српском музичком језику*. Београд: Дијамант принт.

Јовић-Милетић, Александра (2018). *Од народних тоналних основа до гур-мол система у настави музичке писмености*. Београд: Учитељски факултет.

Јовић, Наталија (2021). *Дефинисање и примена модела самостално вођеној вежбања на примеру инструктивног литературе за дрвене дувачке инструменте*. Докторска дисертација одбрањена на Факултету музичке уметности у Београду.

Karan, Gordana (1993). *Morfološki prilaz instruktivnoj literaturi notnog pevanja i teorije muzike u Srbiji do Drugog svetskog rata*. Магистарски рад одбранјен на Факултету музичке уметности у Београду.

Karan, Gordana (2000). *Srpska narodna pesma u literaturi za pedagogiju notnog pevanja*. У: Vera Milanković (ur.), *Zbornik radova Drugog pedagoškog foruma* (str. 87–93). Београд: Факултет музичке уметности.

Karan, Gordana (2003). *Putevi pedagogije solfeđa: Prva stručna polemika o nastavi i literaturi za notno pevanje*. У: Vera Milanković (ur.), *Zbornik radova Petog pedagoškog foruma* (str. 62–65). Београд: Факултет музичке уметности.

Karan, Gordana (2005). *Miloje Milojević – muzički pedagog i autor instruktivne muzičke literature*. У: Gordana Karan (ur.), *Zbornik VII pedagoškog foruma* (str. 1–20). Београд: Факултет музичке уметности.

Каран, Гордана (2006). Пuteви музичке педагогије код нас. Биографија професора солфеђа Гђе Марије Савић, педагогија солфеђа код нас другом половином двадесетог века. У: Гордана Каран (ур.), *Зборник VIII педагошкој форуму, Покрећ у музичким и сценским уметностима* (стр. 145–149). Београд: Факултет музичке уметности.

Каран, Гордана (2008). *Настава певања у основним школама Србије између два светска рата (1914–1940). Да ли је историја наша учитељица живота?* У: Гордана Каран (ур.), *Зборник X педагошкој форуму, Покрећ у музичким и сценским уметностима* (стр. 193–198). Београд: Факултет музичке уметности.

Каран, Гордана (2009). *Настава нотног певања у Србији до друге половине 19. века. Слика времена, прилика, услова, утицаја...* У: Гордана Каран (ур.), *Зборник XI педагошкој форуму,*

Покрећ у музичким и сценским уметностима (стр. 135–144). Београд: Факултет музичке уметности.

Каран, Гордана (2010). *Музичко-педагошка активност др Милоја Милојевића*. Докторска дисертација одбрањена на Факултету музичке уметности у Београду.

Каран, Гордана (2015а). *Милоје Милојевић у свету музичке педагогике*. Београд: Факултет музичке уметности.

Каран, Гордана (2015б). Из историје српске музичке педагогије, Милоје Милојевић (1884–1946) музички педагог и аутор уџбеничке и приручничке литаратуре за нотну певање, хармонију и историју музике. У: Сања Пајић & Валерија Каначки (ур.), *Зборник радова са IX међународној научној скупи Српски језик, књижевност, уметност, Уметничко наслеђе и рат* & *Музика и медији, Књија 3* (стр. 471–478). Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.

Каран, Гордана & Дробни, Ивана (2008). Ретроспектива библиографије из области историје српске музичке педагогије. У: Гордана Каран (ур.), *Зборник X педагошкој форуму, Покрећ у музичким и сценским уметностима* (стр. 199–204). Београд: Факултет музичке уметности.

Каран, Гордана & Дубљевић, Јелена (2020). Генеза циљева и задатака наставе солфеђа у основној музичкој школи у Србији од краја XIX века до данас. У: Гордана Грујић (ур.), *Владо С. Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог, Традиција као инспирација – Тематски зборник са научној скупи 2019. године* (стр. 287–296). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Кодела, Слободан (2013). Традиционална песма у уџбеничкој литератури у настави солфеђа у основним музичким школама. У: Соња Маринковић & Санда Додик (ур.), *Зборник радова научној скупи Владо Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог, Традиција као инспирација – Тематски зборник* (стр. 101–107). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Кршић-Секулић, Весна (2007). *Корелација наставе солфеђа са инструменталном наставом*. Књажевац: Нота.

Мандић, Биљана (2007). *Настава и методика наставе српској народној црквеној појања од 1918–1941. године*. Докторска дисертација одбрањена на Православном богословском факултету у Београду.

Мандић, Биљана (2010). Корене развоја српске музичке педагогије потражимо у настави црквеног појања. У: Гордана Каран (ур.), *Зборник XII Педагошкој форуму, Покрећ у музичким и сценским уметностима* (стр. 217–222). Београд: Факултет музичке уметности.

Мандић, Биљана (2023). Српска музичка педагогија и основношколски систем: осврт на прошло и визија будућег. У: Биљана Мандић & Јелена Атанасијевић (ур.), *Зборник радова са XVII међународној научној скупи Српски језик, књижевност, уметност, Србија: језик науке о музици & Србија, Књија 3* (стр. 17–31). Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.

Марковић, Ведрана (2012). Инклузивно образовање у основној музичкој школи: проблеми и изазови. У: Соња Маринковић & Санда Додик (ур.), *Зборник радова научној скупи Владо Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог, Традиција као инспирација* (стр. 655–662). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Музиколошко друштво Републике Српске.

Марковић, Ведрана (2015). *Развој модела њоћејне наставе солфеђа у раду са слејом и слабовидом децом*. Докторска дисертација одбрањена на Факултету музичке уметности у Београду.

Matorkić, Bojana (1986). *Problemi horske intonacije*. Magistarski rad odbranjen na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu.

Milanković, Vera (1979). *Intonativna problematika savremene melodike u nastavi solfeđa*. Magistarski rad odbranjen na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu.

Milanković, Vera (ur.) (1997). *Spomenica povodom dvadesetpetogodišnjice osnivanja*. Beograd: Fakultet muzičke umetnosti.

Milanković, Vera (1998). Solfeđo u funkciji interpretacije muzike. U: Vera Milanković (ur.), *Zbornik radova Prvog pedagoškog foruma, Osobnosti nastave solfeđa na Fakultetu muzičke umetnosti* (11–17). Beograd: Fakultet muzičke umetnosti.

Милетић, Александра (2017). Ортогенеза хоризонталне компоненте народне музичке целине са аспекта музичког описмењавања. У: Соња Маринковић, Санда Додик & Драгица Панић Кашански (ур.), *Влаго С. Милошевић: ејномузиколој, комјозијтор и њедајој, Традиција као инспирација – Тематски зборник са научној скуја 2016. јодине* (стр. 613–633). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Милетић, Александра (2019). Артикулација музичке формуле у оквиру српске народне тоналности у настави музичке писмености. У: Соња Маринковић, Санда Додик & Драгица Панић Кашански (ур.), *Влаго С. Милошевић: ејномузиколој, комјозијтор и њедајој, Традиција као инспирација – Тематски зборник са научној скуја 2017. јодине* (стр. 120–136). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Николић, Игор (2012). Употреба рачунарске технологије у музичкој настави са посебним освртом на наставу солфеђа. У: Соња Маринковић & Санда Додик (ур.), *Зборник радова научној скуја Влаго Милошевић: ејномузиколој, комјозијтор и њедајој, Традиција као инспирација* (стр. 644–654). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Музиколошко друштво Републике Српске.

Никшић, Нака & Чекић Стошић, Александра (2023). Народна песма из етномузиколошке грађе у функцији примене Васиљевић методе – методички аспект избора допунског музичког материјала за млађи школски узраст. *Иновације у настави*, 4, 37–60.

Павловић, Биљана (2019). Значај корелације наставе музичке културе и историје у спознаји српског националног идентитета. У: Соња Маринковић, Санда Додик & Драгица Панић Кашански (ур.), *Влаго С. Милошевић: ејномузиколој, комјозијтор и њедајој, Традиција као инспирација – Тематски зборник са научној скуја 2017. јодине* (стр. 137–155). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Павловић, Саша (2010). Едукативни софтвери у настави солфеђа. У: Гордана Каран (ур.), *Зборник XII Педагошкој форуму, Покрећ у музичким и сценским уметностима* (стр. 205–216). Београд: Факултет музичке уметности.

Павловић, Саша (2018). *Мојћностии јримене информационо-комуникационе ттехнолојје у настави музичкој описмењавања*. Докторска дисертација одбрањена на Академији умјетности у Бања Луци.

Парезановић, Кристина (2012). О значају развоја интринзичне мотивације и креативности на настави солфеђа кроз примену метода Марије Монтесори. У: Милена Петровић (ур.), *Зборник радова Четрнаестој педагошкој форуму сценских уметности, Ибрај, ибрај, ибрај!* (стр. 63–69). Београд: Факултет музичке уметности.

Парезановић, Кристина (2016а). *Примена основних принципа васпитно-образовне методе Марије Монтесори у настави солфеђа*. Докторска дисертација одбрањена на Факултету музичке уметности у Београду.

Парезановић, Кристина (2016б). Организација наставе солфеђа у Србији од друге половине XIX века до данас – достигнућа и тековине. *Музикологија*, II (21), 27–50.

Парезановић, Кристина (2020а). Структура дечје поезије као основ за обраду метроритмичких мелодијских форми у настави солфеђа. *Књижевна историја*, 52(171), 195–216.

Парезановић, Кристина (2020б). Педагошка делатност мр Розалије Штаткић – редовне професорке Академије уметности у Новом Саду у пензији. У: Милена Петровић (ур.), *Зборник радова 22. Педагошкој форуму сценских уметности, Заједничко музицирање у образовању* (стр. 27–35). Београд: Факултет музичке уметности.

Парезановић, Кристина (2024а). Хорски опус композитора, пијанисте и музичког педагога Вере Миланковић са фокусом на „Српски духовни календар“. У: Милена Петровић & Александра Милетић (ур.), *Зборник радова 26. међународној Педагошкој форуму сценских уметности, Повезивање, ирејлићање и ирожимање музичке педагогије, извођаштва и стваралаштва на примеру музичке личности Вере Миланковић* (стр. 125–147). Београд: Факултет музичке уметности.

Парезановић, Кристина (2024б). Музичко-педагошко-уметничка делатност музичког педагога, виолисте и пијанисте мр Весне Кршић Секулић и њен допринос развоју музичког образовања у Србији. У: Биљана Мандић & Јелена Атанасијевић (ур.), *Зборник радова са XVIII међународној научној скупи Српски језик, књижевност, уметност, „Ситаро“ и „Ново“ у музичкој уметности & Уметност у јавном простору, Књига III* (стр. 49–57). Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.

Парезановић, Кристина & Тодоровић, Драгана (2013). Монтесори метод у настави солфеђа – функционални наспрот репродуктивном начину учења. У: Соња Маринковић & Санда Додик (ур.), *Зборник радова научној скупи Владо Милошевић: етномузиколој, композитор и педагој, Традиција као инспирација* (стр. 154–166). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Пауновић, Марина (2009). Теоријско-практични допринос Педагошког форума у развоју педагогије солфеђа. У: Гордана Каран (ур.), *Зборник XI педагошкој форуму, Покрећ у музичким и сценским уметностима* (стр. 1–5). Београд: Факултет музичке уметности.

Petrović, Jelena (2003). Prilog stvaranju *Kataloga Katedre za solfeđo*. У: Vera Milanković (ur.), *Zbornik radova Petog pedagoškog foruma* (str. 39–51). Beograd: Fakultet muzičke umetnosti.

Петровић, Милена (2010). *Улога акценција у рецејцији и рејродукцији музике – од акценција у говору до акценција у ритму и фразирању у почетној настави музике*. Докторска дисертација одбрањена на Факултету музичке уметности у Београду.

Петровић, Милена (2024). О Вери Миланковић, њеном стваралачком и педагошком раду, 26. Педагошком форуму сценских уметности њој у част. У: Милена Петровић & Александра Милетић (ур.), *Зборник радова 26. међународној Педагошкој форуму сценских уметности, Повезивање, ирејлићање и ирожимање музичке педагогије, извођаштва и стваралаштва*

на примеру музичке личности Вере Миланковић (стр. 13–20). Београд: Факултет музичке уметности.

Пиндовић, Богдан (2022). Дијахронијски пресек развоја наставе солфеђа у Републици Србији. *Баићина*, 57, 425–433.

Protić, Višnja (1991). *Muzičko obrazovanje u učiteljskim školama Srbije od 1870. do 1914. godine kao jedan od činilaca u razvoju srpske muzičke kulture*. Doktorska disertacija odbranjena na Muzičkoj akademiji u Sarajevu.

Радовић, Биљана (2000). *Уџбеничка литература наставе певања у основним школама Краљевине Југославије у периоду од 1918. до 1941. године*. Магистарски рад одбрањен на Факултету музичке уметности у Београду.

Radojević, Snežana (2006). *Korelacija nastave solfeđa sa nastavom kontrapunkta*. Magistarski rad odbranjen na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu.

Седлар, Сандра (2004). *Питање оправданости примене нумеричког оцењивања у музичком образовању: оцењивање – вредновање или мерење*. Магистарски рад одбрањен на Факултету музичке уметности у Београду.

Соколовић Игњачевић, Маја (2019). *Предшколско музичко васпитање у Србији из историјске, теоријске и емпиријске перспективе*. Докторска дисертација одбрањена на Факултету музичке уметности у Београду.

Срдић, Милена (2012). Настава ритма на националним основама. У: Соња Маринковић & Санда Додик (ур.), *Зборник радова научној скупштини Владо Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог, Традиција као инспирација* (стр. 669–677). Бања Лука: Академија уметности Универзитета у Бањој Луци, Музиколошко друштво Републике Српске.

Срдић, Милена (2013). Поставка метаритма у основној музичкој школи. У: Соња Маринковић & Санда Додик (ур.), *Зборник радова научној скупштини Владо Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог, Традиција као инспирација* (стр. 174–181). Бања Лука: Академија уметности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и уметности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Стефановић, Славица (2016). *Чиниоци ефикасног управљања разредом у настави музике у основној школи*. Докторска дисертација одбрањена на Факултету музичке уметности у Београду.

Стојановић, Гордана (2001). *Компаративна методологија музичке писмености и наставе њој припадних читања и писања*. Докторска дисертација одбрањена на Факултету музичке уметности у Београду.

Стојановић, Гордана (2006). Васиљевићево ђачко певање – генеза поставке музичке писмености на традиционалној музици. У: Љубинковић, Ненад & Васиљевић, Зорислава (ур.) *Миодраг А. Васиљевић – животи и дело, Зборник радова са окупљеног скупа одржаног октобра 2003. године* (стр. 133–140). Београд: Институт за књижевност и уметност, Удружење грађана „Миодраг А. Васиљевић“.

Стојановић, Радмила (2017). *Улога уџбеника у процесу музичког описмењавања ученика млађих разреда основне школе*. Докторска дисертација одбрањена на Учитељском факултету у Београду.

Стошић, Александра (2015). *Функционалност уџбеничког материјала у развоју вокалних способности ученика млађих разреда основне школе*. Докторска дисертација одбрањена на Учитељском факултету у Београду.

Стошић, Александра (2020). Народна песма и игра у уџбеницима музичке културе: народна мелодија у функцији музичког развоја. У: Гордана Грујић (ур.), *Владо С. Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог. Традиција као инспирација – Тематски зборник са научној скупи 2019. године* (стр. 436–457). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Танчић, Драган (2010). Историјски метод у друштвеним и политичким наукама. *Токови историје*, 1, 181–207.

Тодоровић, Драгана (2017). Катедра за солфеџо и музичку педагогију. У: Гордана Каран (ур.), *80 година Музичке академије Факултета музичке уметности* (стр. 189–195). Београд: Факултет музичке уметности.

Тодоровић, Драгана (2019). Боровоје Поповић: музички педагог, писац, композитор и диригент казивања Невене Поповић и Весне Кршић Секулић. У: Соња Маринковић, Санда Додик & Драгица Панић Кашански (ур.), *Владо С. Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог, Традиција као инспирација – Тематски зборник са научној скупи 2017. године* (стр. 183–194). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Тодоровић, Драгана (2020). Катедра за солфеџо и музичку педагогију Факултета музичке уметности у Београду – стожер српског високог музичко-педагошког образовања. У: Гордана Грујић (ур.), *Владо С. Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог, Традиција као инспирација – Тематски зборник са научној скупи 2019. године* (стр. 371–387). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Тодоровић, Драгана (2022). *Значај делатности Боровоја Поповића у развоју српске музичке педагогике (интегративна улога педагошкој и уметничкој рад)*. Докторска дисертација одбрањена на Факултету музичке уметности у Београду.

Todorović, Dragana (2023). Vokalne minijature Borivoja Popovića. U: Jelena Martinović-Bogojević & Vedrana Marković (ur.), *Zbornik radova s Drugog međunarodnog simpozijuma iz oblasti muzičke pedagogije, Muzička pedagogija izazov, inspiracija i kreacija* (str. 252–272). Cetinje: Univerzitet Crne Gore, Muzička akademija.

Тракиловић, Десанка (1999). *Педагошко-дидактички принципи наставе музичке писмености у Републици Српској*. Докторска дисертација одбрањена на Учитељском факултету у Беолини.

Тртовац Дедеић, Алма (2019). Кратко упутство за предавање нотног певања у основној школи Владимира Р. Ђорђевића у контексту модернизације наставе музике. У: Милена Петровић (ур.), *Зборник радова 21. Педагошкој форума сценских уметности, Теоријско и уметничко у педагошкој сценских уметности* (стр. 67–75). Београд: Факултет музичке уметности.

Филиповић, Милица (2013). Улога народне песме у настави солфеџа. У: Соња Маринковић & Санда Додик (ур.), *Зборник радова научној скупи Владо Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог, Традиција као инспирација* (стр. 108–121). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Нрпка, Ivana (1986). *Kritička analiza postojećih sistema pismenih diktata u našoj literaturi – prvi deo: jednoglasni diktati*. Prvi deo magistarskog rada odbranjen na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu.

Hrpka, Ivana (1990). *Kritička analiza postojećih sistema pismenih diktata u našoj literaturi – drugi deo: dvoglasni i višeglasni diktati*. Magistarski rad odbranjen na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu.

Hrpka, Ivana (2001). *Iskustva i metode francuske i bugarske škole solfeđa – analize i razmatranja*. Doktorska disertacija odbranjena na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu.

Хрпка Вешковац, Ивана & Дробни, Ивана (2020). Зорислава М. Васиљевић – искуства и апликације бугарске наставе солфеђа у српској педагошкој литератури. У: Гордана Грујић (ур.), *Влаго С. Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог, Традиција као инспирација – Тематски зборник са научној скупштини 2019. године* (стр. 330–343). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

Цицковић Сарајлић, Драгана & Павловић, Биљана (2016). Црквено пјевање у наставним плановима и програмима за основне и учитељске школе у Србији током прве половине XX вијека. У: Соња Маринковић, Санда Додик & Драгица Панић Кашански (ур.), *Влаго С. Милошевић: етномузиколог, композитор и педагог, Традиција као инспирација – Тематски зборник са научној скупштини 2015. године* (стр. 622–633). Бања Лука: Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.

THE CONNECTION OF HISTORICAL AND MUSIC PEDAGOGICAL APPROACHES IN THE CONTEXT OF INTERDISCIPLINARITY IN SERBIAN MUSIC PEDAGOGY

The examination of the development of Serbian music pedagogy entails an integrative approach that combines historical and music-pedagogical perspectives. This dual framework is discernible to varying degrees across doctoral dissertations, master's theses, scholarly monographs, and academic articles. Depending on the macro- or micro-structural orientation, the research subject, the sources employed, the mode of conceptual linkage, the textual character, and the application and influence of other scientific disciplines, a classification and systematization of the relevant works has been undertaken in accordance with the aforementioned parameters. Furthermore, a curated selection of publications has been made, focusing on topics pertaining to the methodology of solfeggio and general music education. The interdisciplinary nature of the inquiry is manifested on multiple levels, owing to the synthesis of historical and pedagogical approaches.

Keywords: Serbian music pedagogy, interdisciplinarity, historical approach, music-pedagogical approach